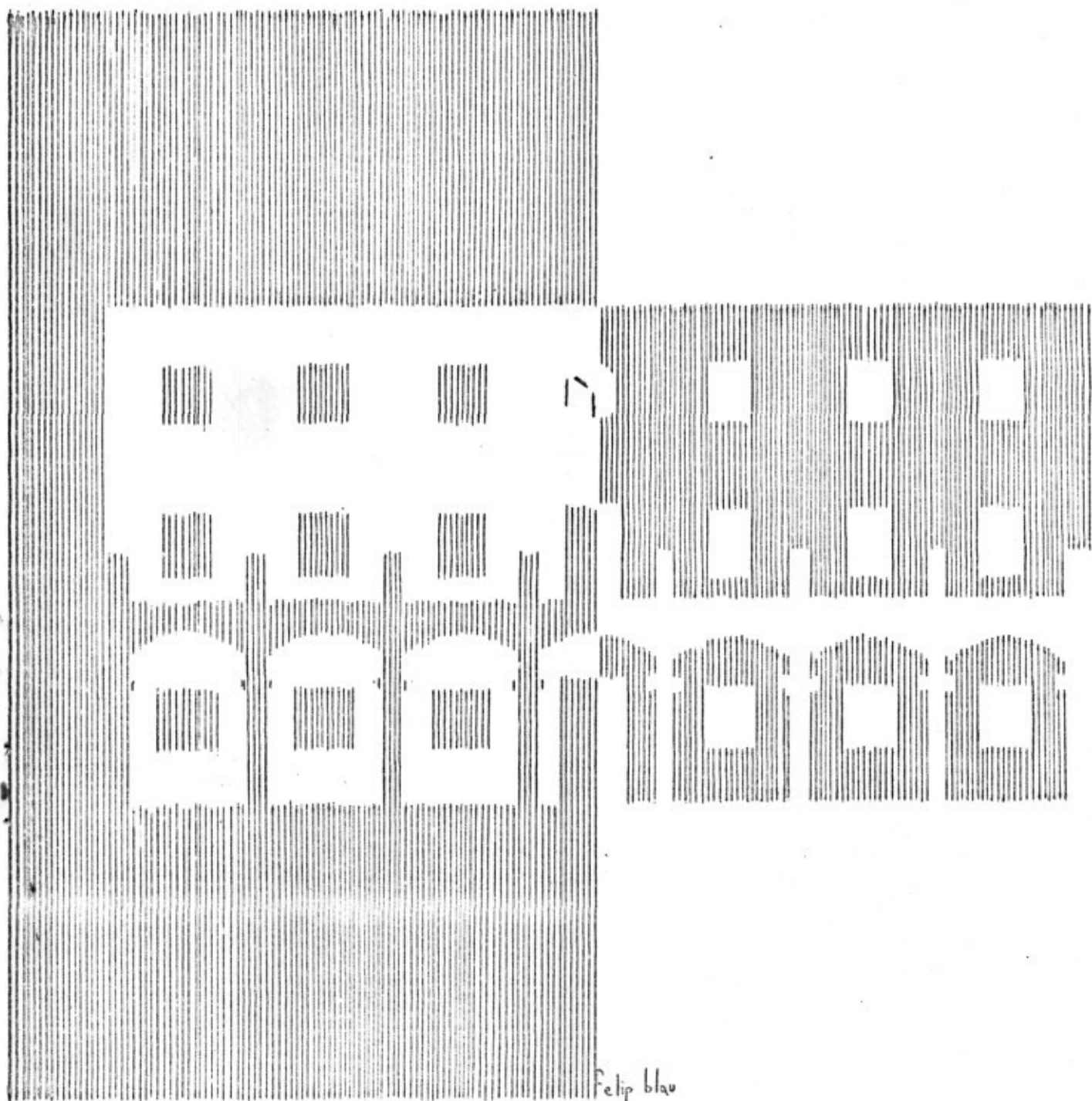

Flor de card

SANT LLORENÇ DES CARDASSAR

novembre de 1981

el càstig

1.- desenvolupament infantil i càstig

El càstig és una de les maneres més usades per tal de controlar els infants. Els pares, des de sempre, han castigat els seus fills; els mestres castiguen els alumnes. Però fins fa pocs anys no s'han realitzat estudis científics per tal de saber quins són els efectes reals del càstig: els avantatges que té, els inconvenients i els problemes que comporta.

A nivell general, les conclusions d'aquests estudis demostraren que

- a) el càstig no és la millor manera de controlar els infants.
- b) el càstig provoca reaccions agressives, frustració, ansietat i una sèrie de possibles trastorns de la personalitat.
- c) el càstig només s'ha d'aplicar esporàdicament, eventualment i mai de forma sistemàtica.
- d) com menys es castiga, millor és la salut psíquica dels infants.

Sabem que hi ha altres maneres, molt millors i que no tenen els efectes perjudicials del càstig, com a controlar el comportament dels infants. Una d'elles, potser la més important és el "reforçament positiu"; aquest és el terme tècnic, però amb paraules més senzilles vol dir, donar atenció als infants que es porten bé. Després en parlarem amb detall.

Potser el primer problema que hem d'atacar al tractar el tema del càstig és el de saber quines coses hem de castigar i quines no. Quan un infant es comporta de determinada manera el castigam. Però si fa una altra conducta no el castigam. Aquesta diferència varia amb els anys. No és el mateix un nin de cinc anys que un al·lot de dotze. No els castigam de la mateixa manera perquè tenen comportaments diferents.

Naturalment, en darrer terme, la decisió de castigar o no un comportament determinat depèn dels pares, de la família, o de l'escola o el mestre. En definitiva, de l'adult. Però hi ha algunes coses que els psicòlegs han estudiat i que poden fer més raonable aquella decisió.

Així, els infants tenen una sèrie de necessitats que han de satisfer, i no hem de castigar les conductes que van encaminades a satisfer-les. Amb un exemple ho aclarirem millor:

Els infants necessiten conèixer l'ambient, explorar el medi on estan. Per aprendre, la primera cosa que fa un infant és tocar les coses, manipular els objectes. Quan nosaltres veim un objecte determinat no necessitem tocar-lo per saber què és; en tenim prou en mirar-lo i veure quina forma té, de quin color és, de què està fet... de tot això decidim que és una cadira, una gerra, un llibre... Però l'infant encara no sap que les cadires són de fusta, que tenen quatre cames, etc. No sap què és una cadira i per aprendre-ho el que fa és tocar-la, pujar-hi damunt, asseure-hi, etc. Amb això va coneixent la cadira.

L'infant explora el medi, toca les coses, juga amb elles per tal d'anar-les coneixent. En el decurs d'aquestes manipulacions poden passar dues coses greus: que es faci mal -si, per exemple, juga amb unes tisores- o que destrossi alguna cosa que a nosaltres ens agrada o que necessitem -si, per exemple, romp un gerro-.

En ambdós cassos, i especialment en el segon, el càstig és sovint la reacció que tenim de cara a l'infant: el castigam de paraula o d'una altra manera. Però això és, al menys en part, un error.

La primera cosa que hem de fer és "prevenir" la possibilitat de que el nin es faci mal o que destrossi coses. Normalment el primer ja ho fem: no deixam que jugui amb ganivets o posam enfora els medicaments, posam el lleixivet o el sulfuman fora del seu abast etc. En canvi el segon sembla que és més mal de fer (però és igualment important prevenir-ho): si no volem que l'infant destrueixi coses que ens agraden, les hem de posar a un lloc que ell no pugui arribar. No es tracta, naturalment, d'impedir que manipuli posant-ho tot a una alçada de dos metres. Llavors estariem frenant el seu desenvolupament. Es tracta de substituir les coses que volem conservar per coses que el nin pugui manipular lliurement. I no només juguetes: un pedaç, un poal, una granera, una capsà, etc. són objectes que ell manipularà, que potser farà malbé, però que li permetran anar coneixent l'entorn.

A poc a poc li ensenyarem a distingir les coses que pot tocar i les que no pot tocar, les que es trenquen i les que no es poden rompre, etc. Però això ha de fer-se paral·lelament al seu desenvolupament. A un infant de dos anys, difícilment li farem entendre el valor d'una bona fotografia o d'una figura de porcel·lana. Això ho podrà entendre quan sigui més gran. Exigir-li abans no fa res més que forçar-lo i l'únic que conseguirem és haver d'estar-li dient continuament "no ho toquis!".

Com a norma general, podem dir que si hem de repetir sovint aquesta frase és que no hem respectat l'evolució de l'infant, que ell és incapaç encara d'entendre el valor d'aquella cosa. El millor que podem fer és llevar-la de la seva vista: així evitarem haver-lo de castigar quan, en un moment de distracció, la rompi.

De la mateixa manera, els infants més grans tenen necessitats que han de satisfer i no podem castigar les conductes encaminades a satisfer-les. Al principi de l'adolescència normalment sorgeixen problemes amb la relació amb els pares. A vegades l'infant contesta malament, és desobedient, es rebela, no estudia, etc. Però hem de tenir en compte que s'està desenvolupant i que té unes necessitats pròpies de l'edat.

El seu cos, per exemple, ha canviat: té més força, és més àgil, i d'alguna manera s'ha d'assegu-

.../...

.../...

rar que ha canviat. Necessita provar el seu cos canviat: intenta córrer tan depressa com pot, intenta aixecar coses pesades... Comença a establir una competència amb els companys de la seva edat, necessita demostrar que és capaç de fer el que fan els altres. Així, en aquesta relació de grup, adquireix seguretat i confiança amb ell mateix i es desperta el seu sentit d'independència. El seu cos s'assembla al dels adults i per tant ha de fer el que fan ells, ja no els necessita.

En termes generals, hem de deixar que satisfaci aquestes necessitats. Seria injust i un error castigar-lo per fer-ho. Ara bé, en aquesta edat ha d'haver après, ja li hem d'haver ensenyat a respectar els altres, les coses dels altres i les persones. Serà normal i no l'hem de castigar si, per exemple, puja a un arbre per demostrar la seva habilitat recentment estrenada. Però no hem de permetre que pugui a l'arbre del veïnat i robi un parell de pomes, perquè això, a més del component necessari, té un component de no respecte envers una cosa que no és seva. Naturalment hem de comptar, també, amb la possibilitat de que es faci mal o pugui tenir un accident.

El cas de la desobediència s'ha d'entendre d'una forma semblant. Tots els infants a una certa edat són poc obedients. En part imiten els pares que, a vegades, no s'obeeixen mutuament i en general fan les coses sense que ningú no els ho digui. I en part la desobediència no és tant una rebel·lió com una necessitat de fer altres coses. La rebel·lió es sol produir quan s'ha estat molt damunt l'infant i que se l'ha castigat molt. Però en la majoria dels casos el que passa és que el nin comença a prendre decisions i a interessar-se per activitats noves (per exemple, en aquesta edat el grup d'amics és molt important i passa moltes hores fora de casa). És comprensible, per exemple, que vulgui anar amb bicicleta amb uns amics abans que quedar sol a casa llegint o ajudant els pares.

L'hem de deixar fer? Aquesta pregunta ens duria molt lluny, però centrant la en el tema que ens ocupa podem dir que convé ésser tolerant i que abans que el càstig hem de cercar altres solucions: intentar compaginar les dues coses sense impedir-li sortir amb els amics però tampoc deixant-li fer sempre el que vulgui; intentar que quan quedi a casa s'ho passi bé, estar amb ell, xerrar-li, proposar activitats de les que li agraden...

Així li ensenyarem a obeir-nos i no impedirem que les seves necessitats quedin satisfetes. En certa manera ens hem d'acomodar a cada moment de la seva evolució, entenent les necessitats que té i educant-lo en un equilibri entre aquestes i les "necessitats" socials.

Com a conclusió d'aquesta primera part i en resposta al dilema de quines coses s'han de castigar i quines no, podem dir que:

- 1er.- El moment evolutiu de l'infant és decisiu en el sentit de que té unes necessitats concretes que ha de satisfer. Per satisfer-les es comporta de determinades maneres que no hem de castigar.
- 2on.- En funció d'aquelles necessitats (d'exploració, manipulació, de llenguatge, d'autoafirmació...) hem de prevenir i evitar que es produeixin conductes que castigariem, de la mateixa manera que prevenim i evitem les que podrien perjudicar la seva salut.
- 3er.- Poc a poc, d'acord amb l'evolució de l'infant, li hem d'ensenyar el valor de les coses, i el respecte envers els objectes i les persones, sense forçar el seu desenvolupament. El psicòleg és la persona més qualificada per, en cas de dubte, determinar si s'està respectant el ritme evolutiu de l'infant.
- 4rt.- El càstig s'ha d'evitar sempre que es pugui perquè els seus efectes són més perjudicials que positius.

Ara veurem, amb més detall aquests problemes i els aspectes més concrets en relació al tema del càstig.

2.- aspectes concrets

1-DEFINICIÓ

Quan un infant fa alguna cosa malament, els pares el solen castigar. Hi ha dues maneres, en general, de fer-ho:

- 1- Si el renyen de paraula, o li peguen una bufetada, o cosa semblant, el càstig esdevé la presentació d'una cosa o situació desagradable per l'infant.
- 2- Si en el moment de la malifeta li retirem una cosa o situació agradable, l'estam castigant mitjançant la retirada d'una cosa o estímul que l'infant vol o que li agrada.

Exemples:

- 1- Un nin està jugant al menjador, s'enfila a una cadira, agafa les tovalles, perd l'equilibri i cau una gerra amb flors que hi havia al damunt. Sa mare el renya i li pega un toc a la mà dient-li que no ho torni fer.
Fixem-nos que al comportament de l'infant segueix la presentació d'un estímul aversiu o desagradable.
- 2- Una família està sopant a la taula. El nin petit després de vessar el tassó de l'aigua, embruta les tovalles i fa porqueries al seu plat dient que no vol menjar. Els pares insisteixen i ell

.../...

.../...

segueix fent porqueries i negant-se a menjar. Llavors el pare l'agafa i el fa anar a dormir a la seva habitació, on el deixa tancat.

Fixem-nos que, en aquest cas, el comportament de l'infant segueix la retirada d'una situació en la qual el nin "s'ho passa bé" (estar a la taula amb tothom, i anar fent empenyar els pares).

Per tant, el que entenem per càstig és:

1er.- La presentació, després del comportament del nin, d'una situació desagradable o aversiva per a ell.

2on.- La retirada, després del comportament del nin, d'una situació agradable o apetitiva per a ell.

2- EFECTES DEL CÀSTIG

S'han fets molts estudis de laboratori per investigar què passa quan un organisme o un infant és castigat, tant de la primera manera com de la segona. Aquest "saber què passa" és el mateix que saber els efectes del càstig.

Hem vist que la cosa desagradable que es presenta o l'agradable que es retira segueixen al comportament; no renyam els infants abans de que passi la malifeta ni els duim a dormir sense sopar si s'han portat bé.

Però els efectes del càstig són diferents si aquest ve immediatament després del comportament que volem castigar, o si passa un cert temps entre el comportament i el càstig.

Per exemple:

Aquell nin que havia romput una gerra va ésser castigat immediatament per la mare.

En un altre cas, la mare podia haver dit: "ja veuràs quan arribi ton pare!". Quan arriba el pare (hores després) aquest renya l'infant o el castiga. En aquest cas el càstig no ha estat immediat, hi ha hagut una demora, ha passat un temps entre la conducta dolenta del nin i el càstig que ha rebut.

Bé, els efectes dels càstigs seran diferents en els dos cassos; en el primer hi ha possibilitats de que el nin no torni enfilar-se a la taula o no torni rompre una gerra. Com que el càstig ha estat immediat, el nin haurà pogut associar la malifeta amb la situació desagradable (el càstig).

Però en el segon cas, les possibilitats de que el nin no torni repetir la conducta dolenta és molt probable que no s'hagin modificades: el temps que ha passat entre aquell comportament i l'administració del càstig fa que aquest perdi eficàcia. Quan el pare castigui el nin, aquest estarà fent una altra cosa que potser perfectament positiva (llegir un conte o jugar amb un cotxe). L'únic que conseguirem llavors és crear-li por, una por il·lògica que el farà estar neguitós i farà que les relacions amb els seus pares es caracteritzin per la manca de confiança, el recel, i a la llarga, potser, l'odi.

Fixem-nos que quan la mare (o el pare) diu a l'infant que quan arribi el pare el castigarà, està atribuint al pare un paper d'autoritat negativa que en absolut és recomanable; el nin es va formant una imatge dels seus pares segons com els veu i segons el que els pares diuen. En aquest cas es formarà una imatge del pare desagradable, li tindrà més por que no confiança i el respecte que li tindrà estarà més basat en la por i en el recel que no en la confiança i l'estimació.

Per tant, en principi, hem de dir que si es considera que el nin ha fet una cosa per la qual se l'ha de castigar, aquest càstig ha d'ésser immediat, just després de produir-se la conducta que no volem que es repeteixi.

Potser vos demanareu: i si no ho veim?, i si no ens n'adonem fins al cap de dues o tres hores?

Suposem que el nin ha romput una figura de ceràmica. Quan feim la casa neta, veim la figura rompuda però no sabem quan l'ha rompuda el nin. Pot haver estat al sortir de casa, al anar a escola, potser han passades dues hores. Què hem de fer? Quan el nin torni a casa (naturalment suposam que no ha dit res) ha de trobar la figura tal com ell l'ha deixada. El durem allà sense enfadar-mos i amigablement li farem dir si l'ha rompuda ell i com ha estat. Quan ens ho hagi dit li farem recollir els trossos, i li direm que vagi alerta i que si tornàs passar ens ho digui tot d'una. Però no l'hem de castigar, si ho féssim només aconseguiríem que perdés la confiança en noltros i que en una altra ocasió digués una mentida.

Els infants trenquen coses, a vegades destrossen coses que nosaltres valoram molt i que ens agrada tenir a casa. Però malgrat tot, és més important ensenyar-los a ser sincers (i no posar coses de valor al seu abast) que ensenyar-los a tenir por, a ser desconfiats i mentiders encara que no trenquin tantes coses; val més, a la llarga, la primera cosa. Potser romprà alguna cosa de valor però serà un infant saludable, que dirà la veritat i que ens respectarà per la confiança que li donem i que ell nos dona, i no per la por d'una bufetada o d'un quarto fosc.

El càstig té uns altres efectes que depenen de la frequència, de si el donam molt sovint o si només el donam de tant en tant. Els estudis realitzats demostren que els infants molt castigats te-

.../...

.../...

nen més problemes i es tornen agressius, destructius o delinqüents. També demostren que són infants que han rebut molt poca atenció familiar: precisament només n'han rebuda quan els han castigat.

Quines conseqüències podem deduir d'aquest resultat? A vegades els pares diven que el seu fill és un dimoni, que sempre es porta malament i que no els queda altre remei més que castigar-lo. Sabem que castigant-lo sovint tindrà conseqüències negatives en el futur, tant per ell com per la família. Què podem dir en aquest cas? La primera cosa que han de fer els pares és demanar-se una cosa: "Hem donat l'atenció suficient a l'infant?". Donar atenció no vol dir "deixar fer el que vulgui", deixar que sempre en surti amb la seva, no vol dir comprar-li moltes coses, juguetes, contes, tebeos,... Això no és donar-li atenció.

De la mateixa manera que quan fa una cosa mal feta el castigam immediatament per aquella cosa concreta, quan el nin fa una cosa ben feta li hem de donar atenció immediatament per aquella cosa concreta: quan llegeix un conte, quan juga bé, quan ens ajuda a fer alguna cosa de la casa, etc. Hem d'estar amb ell, abraçar-lo, dir-li que es porti bé, etc. Tot això és donar-li atenció; el simple fet d'estar amb ell quan es porti bé val més que mil juguetes que li regalem sense estar amb ell ni dos minuts. Hi ha d'haver una relació personal, de persones, no tant d'objectes. Asseure'ns devora quan mira un conte, jugar amb ell p'en terra, ajudar-li a fer uns deures... tot això és donar-li atenció.

Si feim això, si de la mateixa manera que, a vegades, l'hem de castigar, a vegades, moltes més vegades li donam la nostra atenció, probablement no serà necessari castigar-lo sovint. Sempre que un infant és castigat sovint és senyal de que no rep gaire atenció.

Hem de considerar també que, a mesura que es faci gran, si ha estat molt castigat, la nostra relació amb ell serà, de cada vegada, més difícil: fugirà de nosaltres, evitarà la nostra presència, ens contestarà malament i no ens respectarà, i llavors l'hauré de seguir castigant. És una cadena que, com més temps passi, més difícil serà rompre-la.

Per tant, la millor cosa que podem fer és preguntar-nos si li donam la suficient atenció i donar-n'hi més. Si el nin té l'atenció que necessita portant-se bé, no necessitarà cercar-la fent disbarats. Fixem-nos que quan un nin és castigat, i no ha rebut atenció abans, l'està rebent a través del càstig, i això també contribuirà a que segueixi fent disbarats. Com més atenció li donem quan es porta bé, menys l'hauré de castigar perquè no es porti malament.

Tots aquests efectes ho són tant de la primera com de la segona forma de càstig: és a dir, tant si aquest consisteix en la presentació d'una situació desagradable com si consisteix en la retirada d'una situació agradable.

3- CONCLUSIONS

És cert que a vegades s'ha de castigar els infants. A vegades no queda més remei i això és indiscutible. Però hem vist algunes coses importants que els investigadors han descobert i que convé tenir en compte. Les repassarem breument:

- 1.- Sempre convé tenir present que el nin està en un moment o etapa evolutiva concreta i que això li crea unes necessitats: quan es comporta per satisfer-les no el podem castigar; impedirem el seu desenvolupament normal.
- 2.- Hem de prevenir i evitar que el nin faci coses que després castigarem, de la mateixa manera que prevenim i evitam que faci coses que perjudiquin la seva salut. Per exemple, no hem de deixar al seu abast coses que ens agraden i que pot rompre, de la mateixa manera que no deixam al seu abast ganivets o sulfaman.
- 3.- Donant atenció al nin quan es comporta bé evitarem haver-lo de castigar sovint. Moltes vegades quan el nin fa malifetes està cercant la nostra atenció: si ja l'hi hem donada quan es porta bé no necessitarà recórrer a fer disbarats.
- 4.- Quan ens veim obligats a castigar a un infant ho hem de fer immediatament després de que ha fet la cosa que no volem que faci. Si no ho veim en el mateix moment o estam fent altres coses i passa un temps, castigar-lo després serà probablement inútil i perjudicarà l'infant de forma greu.
- 5.- Mai no s'ha de donar autoritat negativa a una altra persona. És a dir, mai no s'ha de dir a un infant: "ja veuràs quan vengui el pare (o la mare o qui sigui)", o "quan arribi ta mare et pegarà"... Això no fa res més que crear en l'infant por, desconfiança i, a la llarga, odi envers aquelles persones i envers els adults en general.

Com a conclusió final, podem dir que l'estudi científic del càstig ha demostrat els seus efectes perjudicials per al desenvolupament i personalitat dels infants. Per això l'hem d'evitar sempre que sigui possible i cercar altres maneres d'educar els infants. El càstig genera agressió, desobediència, sentiments de culpa, etc. Aquestes coses generen, a la vegada, més càstig, el qual fa que creixi encara més l'agressivitat i la desobediència. Castigar és, idò, la millor manera de tenir infants difícils i problemàtics.

Xavier Bornàs
-psicòleg-

Endevinalla

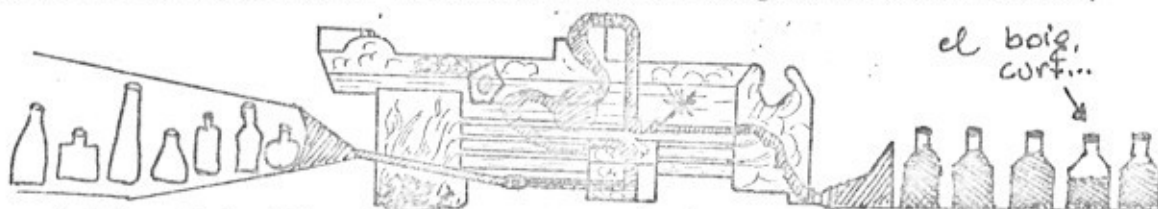
Veiam si sabeu, o si podeu endevinar... ¿en què s'assemblen un fabricant loco de begudes carbòniques i una escola? Eh...!. No val llegir més, pensau, pensau...

No, encara no, pensau una miqueta més.

Sopetes?.

Idò, en que...

Un fabricant loco de begudes carbòniques té una gran maquinària on, per una banda i sobre una cadena sense fi hi van entrant botelles buides que, després d'un procés de neteja, s'omplen de suc (beguda) i se les tapa, per després sortir per l'altra part de la gran maquinària just a punt per a ésser distribuïdes i venudes. Idò bé, quan surt una botella mig buida el fabricant loco l'agafa i li diu: "ets un desastre", "no serveixes per res", "ets una dislèxica", "ets una botella buida"... i mil coses més. (Es clar que si el fabricant no fos loco miraria quina és la peça de la màquina que falla per després arreglar-la o canviar-la)

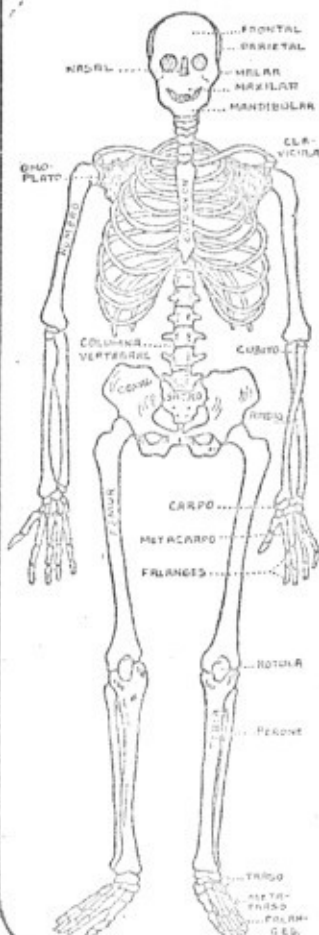
I l'escola?. L'escola és una gran màquina on s'omplen caps al llarg de vuit anys, i quan un en surt mig buit, li diven la mateixa cosa.

ELS QUATRE CLOTETS

Un duro daria a tot aquell que, tenint un dit de seny, fos capaç de llegir això sense "sentir" res.

...llavors encara s'extranyaran de l'onada pacifista que invadeix Europa (es dona per sabut que Sant Llorenç no és Europa, ÉS EL LLIMBS)

LOS RIESGOS ATOMICOS

Se calcula que una bomba de un megatón (1 millón de toneladas de trilita), que estallase en Barcelona-ciudad, podría afectar a buena parte de Catalunya, diez horas después, llegando a producir muertes en Tarragona, Lérida o Gerona. Un artefacto de este tipo, con una velocidad normal de viento, precipitaría lluvia radiactiva, en poco más de ocho horas, en un área de 160 kilómetros de extensión por 40 kilómetros de ancho. Obligaría a la población afectada a refugiarse o bien a evacuar la zona; tampoco podrían tomarse productos alimenticios ni agua hasta comprobar su descontaminación.

Hay que destacar que a tres kilómetros del punto de explosión una bomba atómica puede incendiar todas las materias inflamables (algodón, papel, materiales químicos...). En un radio de kilómetro y medio, las quemaduras en la piel humana son irreversibles (tercer grado). Su gravedad desciende según nos vayamos alejando: entre dos y tres kilómetros las quemaduras son de segundo grado. Entre tres y cinco kilómetros son de primer grado.

Pero es mucho más peligroso, las radiaciones de los rayos gamma y las partículas alfa y beta lanzadas por la bomba. Los primeros se expanden a la velocidad de la luz (también en

línea recta), penetran cualquier cuerpo sólido y son mortales incluso en bajas dosis. Su radio de acción es, aproximadamente de unos 17 kilómetros.

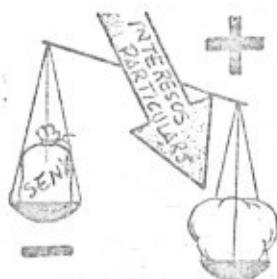
Por lo que respecta a las partículas alfa y beta no son tan peligrosas, ya que recorren distancias más pequeñas y son menos penetrantes: nuestras ropas pueden detenerlas. Sin embargo, el riesgo es muy elevado si respiramos aire contaminado o bien ingerimos alimentos en los que se hayan depositado estas partículas: la muerte acostumbra a producirse a los pocos días.

Como ya hemos dicho, el mayor número de víctimas se produce por lluvia radiactiva. Después de la explosión se forma una inmensa nube que asciende hasta unos 25 kilómetros de altura. Los elementos más pesados, al enfriarse, caen de nuevo sobre el suelo como una lluvia mortal que afecta a cientos de kilómetros. Los primeros síntomas se manifiestan al cabo de seis o siete días: náuseas, vómitos, diarreas... Una semana más tarde se sufren hemorragias interiores y los enfermos sangran por la boca y ano. También se padecen ulceraciones y caída del cabello; declarándose por último una infección generalizada que produce la muerte, entre doloresas convulsiones, al mes de la contaminación.

3 Normes Subsidiàries -II

Potser s'ha perduda una oportunitat. Sí, el planejament d'un Plà d'Ordenació Urbana sempre és una oportunitat de fer una ciutat o una vila més habitable, més humana.

Ahir potser no se'n feia gaire cas; però avui es sap que l'espai -com tot o quasi tot-"parla"i condiona als humans; vull dir que els homes que habiten una vila, vulguin no vulguin, es veuran influïts -potser subtilment- en la seva manera de pensar i d'actuar per l'estructura física del poble; per exemple, per la distribució i amplada dels carrers, per les possibilitats que aquests carrers donin de començar i mantenir converses; per les places, per les possibilitats que donin aquestes de jugar els nins a la pilota o a bolles lliurement (en contraposició a les places i carrers que "només" deixen voltar en bicicleta i encara fent el cap viu), o d'asselellar-se els vellets, tot recordant temps millors o pitjors.

Potser s'ha perduda una oportunitat. De fer un Sant Llorenç on nins i vells es sentin a caseva. Potser ferem més carrers i acondicionarem més solars on abans solament hi havia quar tons de terra prima. Potser algú aconseguirà duros de manera fàcil (vet aquí el clau de tants d'interessos soterrats) d'una terra que voreja un poble que no creix.

Potser s'ha perduda una oportunitat De planejar, "entre tots", el Sant Llorenç millor que els llorencins d'ara fossin capaços de fer pels llorencins de demà.

Ara són només paraules, però amb voluntat i esforç d'hora, hagués potgut ésser més que utopia.

ELS QUATRE CLOTETS - guillem pont

4 ...i altres coses

L'altre dia, una mica de passada i per casualitat, vaig parlar amb en Pere Santandreu ("Treufoc" o "de sa Central") sobre els films dels divendres i, em digué que el públic respon a mitja tassa, és a dir, no fa llarg la gentada que hi va, però que es conformen, com tal de no fer-hi gaires quebres...!. Serà una llàstima, però si la gent minva s'ho hauràn de replantejar. Seria una llàstima.

xxx xxx xxx xxx xxx

A un altre punt es parla de la "onada pacifista". Vet aquí el nombre de manifestant a les darreres manifestacions:

25 octubre	Bruxelles	150.000	persones
25 octubre	Paris	40.000	" "
14 no embre	Bucarest	100.000	" "
26 novembre	Madrid	250.000	" "
20 novembre	Timisoara	100.000	" "
21 novembre	Amsterdam	300.000	" "

Què són poques?. Idò conta quantes són els llorencins que han anat a qualguna de les manifestacions contra l'ordre establert (Es clar que no podem considerar aquelles altres "manifestacions" -amb autocar i dieta pagats- de "recolçament" a l'ordre establert.

en mateu moll. regidor de cultura

-MATEU, TU MOS VOLS COMPRAR-, VÀREM APUNTAR, PLENS DE SOSPITES, AN ES REGIDOR GIRART QUAN MOS VA TREURE S'AMPOLLA DE "NAPOLEON". PERÒ, COM QUE AN ES NACIONALISTES ESQUERRANS, MALDAMENT PARESQUI MENTIDA, TAMBÉ MOS AGRADA ES CONYAC, ENC QUE SIGUI FRANCÉS, FÈREM ES BENEIT, I CONSENTINT TEMPTAR SA NOSTRA BEN CONEGUDA EQUANIMITAT, DEIXÀREM QUE OMPLÍS SA COPA, I, ENTRE BÉSSONS D'AMETLA -MOLT BONS, PER CERT- I GLOPETS DE CONYAC, COMENÇÀREM SA XERRADA:

-A què creus que és degut que, havent-hi dos mestres dins s'Ajuntament, hagin fet cap de sa comissió de Cultura a un treballador d'es camp?

-(Riu) Aquesta pregunta ja fa temps que va sortir, i ja que has xerrat, abans de començar, d'En Pere Llinàs...

-No em surtis per un altre costat, que tanmateix ho duc apuntat i no em despistaré!

-No. És que ja en parlàrem amb ell i va trobar que m'anava bé sa comissió de Cultura. Jo crec que an En Joan no li interessava gaire.

-Perquè?

-Perquè estava bastant atarecat amb ses feines d'es col·legi i amb altres coses, i potser, perquè no estava dins sa Permanent. Per part de s'altre mestre, crec que tenia més ses feines cap a Son Carrió que cap aquí. Ara bé, hi ha que dir que tant un com s'altre estan dins sa comissió de Cultura i hi fan feina.

-Creus que En Mateu de Son Carrió, quan era cap de Cultura de tot es terme de Sant Llorenç, s'havia de cuidar domés de ses coses de Son Carrió?

-En Mateu domés se girava de cap an es seu poble, i és lògic, natural i li tocava, com a noltros, que a lo millor no mos interessa gaire Son Carrió.

-Quina creus que és sa teva tasca?

-Crec que és una feina que s'ha de fer en equip. Si no llevam es personalismes no conseguim res.

-Canviaré sa pregunta. Quina creus que és sa vostra tasca?

-Hi ha un paperet que ho diu.

-Que és es d'es "Pacte" o un altre?

-Quin pacte?

-Fotre! Es de Camp David!

-(Riu) (Llegint): Ses tasques són, una d'ensenyança, que no se fa gaire perquè hi ha un departament a posta; una altra de patrimoni artístic, que a Sant Llorenç és molt petit,...

-Hi ha una bona partida de talaiots...

-Ara se posarà molta d'atenció an es de S'illot.

-I an de Sa Coma?

-An es de Sa Coma no tanta.

-Perquè?

-Perquè p'es de S'illot hi ha unes ajudes molt substancials i és bastant important... Llavors també hi ha sa difusió cultural...

-I què és això?

-(Riu) No em vulguis fotre, eh!

-No! Jo domés t'ho deman!

-Pot abarcar cursets, conferències, ...

-Feis comptes fer-ne?

-No hem de conglomerar ses coses. Si hi ha altres entitats que fan unes activitats, noltros no les hem de fer. Ara, si hi ha un buit i s'Ajuntament el pot omplir, ho ha de fer. Hi ha planejades unes sessions de ceràmica i un curset d'higiene i seguretat. A sa part juvenil hi ha altres entitats que hi juguen molt fort.

Amb s'Escola se duu bastant bé, tant amb so Claustre de professors com amb s'associació de Pares. S'ha fet un concurs de pintura, un de redacció, que ha estat molt bé, i se prepara un certàmen de redacció curta dirigit a tothom.

-Trobes que a sa biblioteca hi fan tanta unes hores dedicades an ets adults?

-És necessari. I això de s'horari se pot modificar segons ses peticions que hi hagi. Trob que hi ha d'haver un apartat p'ets adults.

-Són necessaris dos bibliotecaris?

-Crec que va més bé que un, perquè si s'ajuden un a s'altre, també poden fer altres feines.

-S'ha pensat en sa possibilitat de crear una plaça de bibliotecari?

-Això suposa bastant de gasto. És dia que se demostrí que és útil an es poble se craerà.

-En es darrer Ple se crearen quatre places de municipals i dues de jardiniers. En aquest cas no en duu de gasto?

-Això de ses places que se crearen no és es meu cas.

-No i tu votares a favor!

-M'estim més xerrar d'es meu camp.

-Però tu que hi trobes?

-S'ha d'estar molt alerta amb sos dobbers d'es contribuents.

-Amb una paraula, ... en fi, ... i ja està dit tot. No és ver? Anem a un altre punt. Trobes que a sa biblioteca hi ha d'haver tot lo que han publicat es llorencins i tot lo que s'ha publicat referent a Sant Llorenç?

.../...

- És claríssim que hi ha d'estar.
- I Flor de Card?
- I perquè no hi ha d'estar?
- I perquè no hi està?
- Perquè no s'han fet ses gestions oportunes, i perquè s'Ajuntament encara no s'hi ha gastat res de llibres ni de suscripcions a revistes. Hi ha coses que arriben més prest i altres més tard.
- Hi ha hagut oposició a sa Biblioteca?
- Totes ses coses que s'han fetes han duita molta de feina, però hi ha que remarcar que s'han fetes amb sa col·laboració de tots.
- Tu lo que vols és fer quedar bé a tothom!
- An es final tothom hi ha estat d'acord. En es principi p'entura érem pocs. Això duu temps.
- Ets un bon polític, idò, tu.
- (Riu) Te'n daré jo...!
- Anem ara an es regidor Girart. Què trobes d'es Pacte municipal que vàreu firmar?
- Que va ser molt problemàtic. Hi va haver una temporada, dins s'Ajuntament, que, creu-me, hi feia mal viure! Hi havia tant de rebumbori com ara amb ses Normes Subsidiàries, per dir qual-que cosa.
- Sí, però no me dius que trobes d'es Pacte. Tu me surts per ses bardisses.
- Teòricament estava bé, ara, pràcticament va ser un fracàs. Per part meua el vaig complir fins que se va disoldre es Grup Independent. De totes maneres crec que a un poble hi ha d'haver una política d'integració, on hi estiguin representades totes ses forces polítiques.
- I d'es Pacte Autònom que firmàreu a Ciutat, què me'n dius?
- No n'he sabut res pus.
- Però el firmàreu! Una de ses coses que dèieu era que normalitzaríeu s'ús d'es català a s'ajuntament. S'ha intentat?
- És difícil degut a sa manca de coneixements per part de tots, concejals i funcionaris.
- Però a altres bandes tenien es mateixos problemes que aquí i ho han fet...
- Hi ha pobles que ses coses arriben més prest i altres més tard.
- I n'hi ha que no arriben!
- I n'hi ha que no arriben!
- (Rialles)
- Jo, amb això d'es bilingüisme estic d'acord. Que cadascú escrigui amb sa llengua que trobi.
- Però voltros firmàreu que aniríeu cap a sa normalització d'es mallorquí. Heu fet res?
- No s'ha fet res, més que petites coses com cartells, programes de festes,...
- També hi ha lo d'es carrers... Com és qui si heu canviat es noms no posau ses plaques noves?
- Això ho ha de contestar un altre.
- Però tu ets un regidor i crec que s'assumpto de retornar an es poble es noms d'uns carrers que eren es seus, és recuperar part d'es patrimoni cultural.
- Se posaran, a lo millor se tardarà, però se posaran.
- Se veu que hi ha acords que tenen preferència damunt ets altres. Com deu esser?
- Jo crec que depèn de s'interés que hi tengui es que ho duu.
- Vols dir que hi té poc interés es que ho duu?
- No! Jo crec que sí que en té d'interés; lo que passa és que es seu entorn no l'empeny.
- Trobes que ha de mester empènyer, idò?
- P'entura es poble no puny massa en aquest caire i això se té bastant en compte.
- És a dir, és branca que vol s'Ajuntament!
- No. No és això! (Riu). Ho tendràs molt mal de transcriure an això!
- Deixa fer s'ànsia per mi. I xerrant d'una altra cosa, i lo d'es bolletí municipal que se va acordar publicar?
- Si jo estàs dins un partit me cuidaria de que ja hi fos, perquè trob que és bo p'es partit i per sa societat.
- Veiam això. Vols dir que actuaries diferent si estassis dins un partit polític?
- (Riu) Ja em tornaràs agafar! Vull dir que crec que això seria d'interés p'es partit i és necessari i important que es poble s'enteri de tot lo de s'Ajuntament. L'any passat se va dir que per ses festes se'n faria un.
- L'any que ve..., si Déu ho vol...
- I lo d'es canvi d'es nom d'es poble?
- Ja fa estona que està canviat.
- A on? Com lo d'es carrers?
- Es papers ja estan arreglats fa qüestió de mig any.
- I encara no heu canviat ses plaques? Se veu que això de rotular duu molta feina!
- Feina, gasto i poca acceptació popular.
- Hi ha pocs duros per s'Ajuntament, eh?
- Jo trob que encara ha fet milacres!
- Idò com el Bon Jesús! I dius que comanar ses plaques duu molta feina?
- Com tot.
- Ja ho val! I lo de s'escola de Cala Millor?
- Amb això, si vols que et sigui franc, jo no hi he participat.
- Però noltros teníem es solar, hi hem fet una escola, i ara hi van es nins cerverins i està adscrita a Son Cervera. Com s'explica això?
- L'any que ve serà de Sant Llorenç. És lo lògic.
- És que lo que no és lògic és lo que ha fet s'Ajuntament. I també fa lo mateix amb sos hotels, correus, telèfons,.... Tot està apuntat a Son Cervera!
- Bé, anem a sa part més personal. Te'n peneds d'haver-te presentat?

.../...

.../...

- Hi ha moments que sí, però a nivell general no me'n pened.
 -Perquè?
 -Perquè trob que té algunes coses que valen la pena.
 -Te tornaries presentar?
 -(Rotund) No. Crec que sa política no ha d'esser monopoli d'uns quants, sinó que ha d'esser patrimoni de tots. Hi ha gent que pot fer ses coses més ben fetes que jo i té dret a poder-hi estar.
 -Creus que has complit sa teva tasca?
 -No. S'hagués pogut fer molt més, però has de reconèixer que ses circumstàncies han estat molt dolentes. Crec que quan se podrà fer més és durant es darrer any, degut a un procés polític.
 -Massa bé. Que hi vols afegir res més? Un saludo an es teus electors...
 -(Riu) No. No hi vull afegir res.
 -Au, idò, n'hàgim parlat prou. Bona nit.
 -Bona nit.

Josep Cortès

PARÀBOLA ESCATOLÒGICA DES DE LA **marginalió**

Cal que els suïcides ens mostrem de cada dia més dignes. D'aquest atac de decència em neix el gest altívol de parlar amb paràboles.

Ja sé que des de la nostra vorera, exactament en front de l'altra riba, sols us arriben veus, lladrucs en crit, renecs en clam, sense els ossos exactes de les paraules concretes, mesurables als vostres codicilis de mots amb significances i ressonàncies pròpies, polítiques i econòmiques, culturals i automàtiques.

Vull dir que res importa que ningú en rasqui cap. Pensau tan sols que us feim senyals des de la boira. Vosaltres mateixos podríeu elegir els estris que en sien més esca-

ients a aquesta cerimònia de la incomunicació calculada i civil, vull dir civilitzada. Podríeu escollir: hi ha fumassa d'indi, caragolets de pipa, vols de mocadors de butxaca i bolic, joquines de banderetes, lluerns de fanal de marina i de terra...

Però avui som jo que he escollit el meu medi -no oblideu que a més de massoquista som romàntic - de fer-vos l'ullet, des de molt lluny, des de la mansuetud de la ironia sanada per sagrada, d'una paràbola.

Abans d'arribar a la fosca, quan encara era llum entre nosaltres i la tarda escalfava de sol cada resposta, vosaltres tots, tocats de bons gusts i propòsits, teories i tasques, escollíeu pureses doctrinàries on capficar-vos. Ja m'entencu de quina puresa faig memòria, la neta, incontaminada, puresa del pensament, de la postura, l'estratègia i la tàctica. Us banyàveu al riu dels somnis revolucionaris, tots girats cap al sol de la lluita de classes.

Mentre nosaltres, els lleprosos impurs, jèiem tirats en sempre ens destinaren, al femer de les llàstimes.

Però arribà la nit, i àglapits dins les fosques, tots començaren a treure les robes, i les camises, velles i noves, passaven d'un bust a l'altre, fins i tot de prest es bescanviaren amb truiets de protesta, algunes rapinyades. Restava encara el ressò de l'escalfor de les tardes amb màgia, clandestina amb lluita i enyorança de Poble. Restava també encara el conhort d'una mica de sang que traspassava de vena en vena una certa esperança, una mena d'il·lusió just escorada.

Però arribà la mitja nit i amb ella la gelada. Tots els rius es glaçaren. Un crestell talment taüt a mida de projectes i paraules, fossilitzà els cossos de totes les utopies. I les curolles es tornaren barres de gel a trenc de matinada. Barres de gel que ja només servien, ben esmicolades, per refrescar les begudes als tassons del poder.

Tirats damunt el femer, emboirats dins el baf de la fema calenta, salvats per l'escalfor de la brutícia humana, lleprosos però vius, restam encara el lumpen, els marginats de sempre, contemplant la gelada, arrapats a la tèbia alenada que ens resta de tendresa i de ràbia.

Tot per dir-vos que als femers mai hi duren les gelades.

Jaume Santandreu

ASSEGURANCES **LA EQUITATIVA**MÀQUINES DE COSIR **ALFA**

A CA'N BERNAT POLIT

Carrer Cardassar, 17 - SANT LLORENÇ

banco español de crédito
BANESTOLA MAYOR EMPRESA BANCARIA
DE ESPAÑA, A SU SERVICIO.

la biblioteca VISTA POR LOS NIÑOS

A quién no le gusta leer, pasar un rato agradable y al mismo tiempo, divertirse y aprender cosas nuevas. Para que todo esto nos resulte más agradable, para que podamos realizarlo con más tranquilidad, para hacerlo sin ruidos ni preocupaciones, el ayuntamiento de San Lorenzo, nos ha montado una Biblioteca Municipal donde además de poder leer, pasar un rato agradable, divertirse y aprender cosas nuevas se podrá hacer con las ventajas de la seguridad, tranquilidad y comodidad. Esta biblioteca contará como es normal, con un encargado y varios lotes de libros que nos hablan de los problemas del día de hoy y algunos que hablarán de los problemas de mañana, aunque también habrá otros tantos lotes que nos hablarán de los problemas y líos de nuestros antepasados. Y ahora, hablaré, por qué no de las opiniones, que probado está que algunos opinarán que la biblioteca, será uno de tantos tinglados, que ya se han realizado y que acababan mal, pero también los habrá que opinarán que la biblioteca será un buen sitio para informarse sobre trabajos propuestos en la escuela y un buen lugar para ampliar conocimientos sobre un tema. Mi propia opinión es que, aunque no llegue muy tarde, una biblioteca como la que se va a hacer, debería haberse montado mucho tiempo atrás.

Juan Ramis Brunet (8º curso)

Las bibliotecas creo yo que son unos grandes locales donde hay toda clase de libros, tanto infantiles como juveniles, que están recogidos y archivados para que puedan ser leídos por todos los ciudadanos que lo deseen. Su fin principal es un servicio público necesario para la extensión de cultura por todo el país. Las bibliotecas ponen en mano del estudiante cuantos libros de consulta necesita para progresar en sus estudios. Creo yo, que el Estado y los ayuntamientos deberían y es una gran necesidad abrir en todo el país, bibliotecas públicas ya que allí aprenden todo lo que se debe saber para que en el lugar que está situada la biblioteca haya una buena convivencia entre todos los habitantes. Además muchas personas dicen que en un lugar donde hay libros es un lugar donde la gente es feliz e inteligente.

Francisca Pascual (7º curso)

La biblioteca es un lugar donde hay muchos libros interesantes, donde se puede encontrar ayuda para hacer trabajos, se puede leer tranquilamente, etc. Para estudiar los libros más detenidamente pueden llevárselos a casa prestados. Una biblioteca hacía mucha falta en el pueblo de San Lorenzo. En la biblioteca hay una señora o señor que apunta los libros y nombres de personas que se llevan los libros prestados, a esta persona, se le llama bibliotecario. Si algún día vais a esta biblioteca, que hoy se está inaugurando, guardad silencio y cuidado de no estropear los libros. Esta biblioteca está organizada por el ayuntamiento y está localizada en el mismo. Me gustaría que se pudieran abrir todos los días de lunes a sábado de 5'30 a 9 y los sábados de 9 a 1 y de 4 a 7 y que se pudiera entrar a cualquier edad desde los 8 años en adelante. Para finalizar me gustaría que perdurara su existencia a lo largo de muchos años.

Catalina Caldentey Riera (6º curso)

La biblioteca la han hecho para guardar los libros, los cuentos, las rondas, etcétera y también para el que no tenga un libro que ha de necesitar irá allí y lo cogerá y hará lo que necesitaba hacer y además que la biblioteca no la han hecho para jugar y además si no tienen una ronda ya o un cuento lo pueden ir a buscar en la biblioteca porque allí hay muchos y además hay libros muy interesantes y unos que hacen reír mucho y unos muy tristes que hacen llorar y además en la biblioteca leyendo hay veces que lo se pasan muy bien.

Catalina Santandreu Fullana (3º curso)

la inauguració

Dia 6 de novembre es va inaugurar la Biblioteca Municipal, amb l'assistència del conseller d'Educació i Cultura del Consell General Interinsular, Conrado de Villalonga, i del secretari general tècnic de la Conselleria, Jaume Rotger. La primera part de l'acte va transcórrer en el saló de sessions de l'Ajuntament, on el conseller i el batle van esser presentats pel regidor de Cultura, Mateu Girart, i tot seguit van dir unes paraules sobre el què suposava la inauguració de la Biblioteca Municipal, que du el nom de Salvador Galmés.

PARAULES DEL BATLE

"Abans de res - va dir Ignaci Humbert -, voldria donar la benvinguda, al senyor conseller de Cultura i també agrair-li la seva presència, avui aquí, amb motiu de l'obertura al poble de Sant Llorenç d'aquesta Biblioteca Municipal que, amb tanta il·lusió ha creat el Consistori llorençí i que creim que amb aquesta biblioteca, es cobreix un buit cultural de primera necessitat i al mateix temps es compleix una vella il·lusió del nostre poble, il·lusió que es veu complida gràcies a la xerxa de biblioteques creada pel Consell. Gràcies idò, per la vostra presència, en aquest acte, i siau benvinguts a ca-vostre."

PARAULES DEL CONSELLER

El conseller de Cultura, J. F. Conrado de Villalonga, va destacar, en les seves paraules, la feina considerable que suposava la posada en funcionament d'aquesta Biblioteca, tant per a l'Ajuntament de Sant Llorenç, com per al Consell i el Patronat del Centre Coordinador de Biblioteques. Va animar a l'Ajuntament a realitzar un esforç d'imaginació, per tal de convertir la Biblioteca en centre d'atracció cultural que tenguí vida. Va dir que aquesta és la primera biblioteca que inaugura el Centre Coordinador. Finalment, va dedicar unes paraules d'homenatge a Mn. Salvador Galmés.

Després dels discursos, va esser signat el conveni entre el Consell i l'Ajuntament que fa possible l'existència de la Biblioteca; s'entregaren els nombrosos premis del concurs de redacció, donats per l'Associació de Pares d'Alumnes, l'Ajuntament i el Consell.

A continuació visitaren tots la Biblioteca, la porta de la qual va esser oberta simbòlicament pel conseller, Conrado de Villalonga. L'acte va acabar amb un refresc a la sala de sessions. Per a tots els nins i nines hi va haver gelats i bosses de patates frites.

Tots els diaris (Diario de Mallorca, El Día, Balears, Última Hora) van informar de la inauguració de la Biblioteca de Sant Llorenç, la primera que obria el Centre Coordinador.

L'Obra Social de la Caixa de Pensions ha organitzat durant el mes de novembre les "diades culturals". Tres dels cinc actes han tingut lloc a la Biblioteca. Dissabte dia 14 de novembre, un cicle pràctic de ceràmica a càrrec de dues professores del taller de ceràmica Sa Terra. Dilluns dia 16, una conferència de Genoveva Marí sobre problemes de conducta més freqüents en el nin. I dimarts dia 24, una altra conferència a càrrec de Cosme Píol, relacionada amb la sexualitat infantil.

Pere Josep Llull

costums

Es nostre poble, gràcies a Déu, és un poble que ha progressat molt. Abans no hi havia aquesta jubilació d'es vellets que, gràcies a Déu, són molts es qui cobren es Seguro Social. Ara fa quaranta anys, molts de vellets, quan ja no servien per fer feina guardaven cabres, o si no feien corda de palma o picaven càrritx a ca-seva per fer vencisos. Es capvespres anaven a seure a ses cotxeries de Ca'n Bulla, que estan a sa carretera de Calicant. Ara tenen portes, però llavors no en tenien. Era una cotxeria molt llarga i fonda que la tenien llogada per posar-hi es carros, així com avui hi ha es garatge per posar es cotxos o automòbils. Sa cotxeria estava plena de terra i pols i hi havia una gran biga de pi que servia per seure-hi alguns vells. Allà era es lloc on se reunien tots es capvespres i prenien es sol i contaven ses seves històries de quan eren joves. I allà veien passar sa gent que anava i venia de foravila. Tots ells ja han passat a millor vida. Era un grup de deu o dotze i era un gust sentir contar coses antigues.

El Sen Formiga, que morí a més de 96 anys; el Sen Mortillo, que a ca-seva feien molt de càrritx; el Sen Tenjó, que va ser molts d'anys Sant Antoni i tocava es ferreguins i duia es bombo de sa música amb una corretja; el Sen Garrit; el Sen Castell; el Sen Quart; el Sen Xaret; madò Ignasi; l'amo En Toni Sec, que era es qui cuidava sa Plaça i feia ses cri-

des per coses de vendre...

Quan arribava el Sen Mortillo, que en pau descansava, ell i tots es companys solien fer una cançó per tots aquells que havien arribat abans que ells. Així anaven passant s'hivern.

Avui és una llàstima que es nostros vellets no tenguen un lloc on passar es temps. Ja que tots tenen sa jubilació seria molt agradable que poguessin tenir un lloc. Jo demanaria a s'Il.lustríssim Ajuntament i Autoritats Cívils i Religioses que cercassin algun lloc d'es poble on poguessin estar i passar alegrement es darrers anys de sa seva vida, que ells bé s'ho mereixen.

Es meu desig seria una sala on hi hagués algunes taules i cadires i on poguessin llegir es diari, jugar a cartes i veure sa televisió; que a s'hivern no passassin fred ni calor a s'estiu; un hauria de ser es conserge per cuidar-se'n de sa casa on passarien ses hores amb salut i alegria.

Francesc Clapés

OBJECTORS

TECNICAS DE LA LUCHA NO VIOLENTA (Continuación)

Luchar contra un sistema político utilizando la violencia armada significa ante todo reforzar el sistema que se constituye en bloque unido, aglutinado por el nacionalismo y la exaltación militarista de los unos y por el instinto de conservación de los otros.

Una vez realizada esa unidad, la única manera de vencer al sistema por la violencia armada será constituir un sistema opuesto, tan monolítico y con los mismos defectos que aquel contra el que se quería luchar.

Por el contrario, la ausencia de violencia respecto a las personas, a condición de que vaya unida a acciones claramente percibidas como un ataque a la injusticia, lejos de favorecer la formación de un bloque unido en el adversario, tiende a aislar a la minoría responsable de esa injusticia, debilitando su comunicación con la opinión pública y con sus agentes. En tal caso, permanecen intactas las posibilidades de diálogo entre las víctimas de la opresión, la mayoría silenciosa y los agentes del poder (policías y militares). Este diálogo es un peligro para la minoría del poder, ya que compromete la eficacia de su propaganda y hace difícil aplicar la represión que intenta ejercer.

.../...

.../...

Al revés de lo que ocurre en la lucha armada, en la que a menudo "personas que no se conocen se matan en beneficio de personas que se conocen bien y no se matan", la lucha no violenta hace posible que aquellos que se hubieran matado entre sí, se conozcan mejor, debilitando el poder de los que se hubieran beneficiado con la carnicería. La lucha armada reduce el papel de rehenes o de víctimas a mujeres, niños o ancianos, la lucha no violenta permite a toda la población participar activamente en la acción, los efectivos militantes se multiplican y su participación en manifestaciones públicas dificulta la dureza de la represión y la hace odiosa.

Grupo de Objetores de Mallorca

(Continuará)

CUIDEN AQUESTA PÀGINA:

Llorenç Febrer
Josep Ferragut
Miquel Sureda

C. D. CARDASSAR

Como anunciábamos en la anterior edición, se ha puesto en marcha el "Trofeo a la Regularidad", para el Cardassar 1ª Regional, que patrocinan las firmas HERMANOS FEBRER y LA EQUITATIVA, de Bernat Polit, y cuyo resultado, con los pertinentes fallos, reflejamos al final.

El Cardassar, y principalmente en su feudo, ha dado una de cal y otra de arena. Alternando un partido apoteósico con otro que no valía un real, pero eso sí, se ha embolsado los puntos.

Si anunciábamos marcha triunfal la del mes pasado, apoteósica ha sido la del presente, no perdiendo un solo punto en los puestos en litigio, y como no todo es suerte en fútbol, merece un fuerte aplauso el equipo, ayudantes y entrenador. Sin restar méritos a este último, ya que los resultados, larga vida deportiva y honradez lo avalan, porque no intentar mover un poco más el banquillo? No podían haberlo hecho mejor los del banquillo que cualquiera de los que estaban en el campo, jugando contra el Arenas?

Por los que no siguen periódicamente las actuaciones del "nostro" equipo, esbozaremos a grandes rasgos lo que han sido los partidos del presente mes, de menor a mayor.

Domingo, 29 de noviembre. Se visita Campanet, que si bien iba mal clasificado, su nombre y recuerdo de otras confrontaciones daba incertidumbre al resultado. La incertidumbre se hizo sorpresa al saber la abultada victoria (1-6), y que según los presentes, podría haber sido doblada. A destacar es la holgura con que se consiguió la victoria y la deportividad con que se batieron los de casa.

Domingo, 22 de noviembre. Cardassar-Arenas. Campo empolvado y calor juliano. Preparados para barrer al colista -pués salvo el calor, que no desmayó hasta bien entrada la tarde, el resto fue todo lo contrario- vimos a un Cardassar desdibujado por un gol tempranero en su portería. Salvo la defensiva, el resto no dió pie con bola, pues las otras líneas parecían ausentes del terreno. Se ganó por 2-1, más por fallos contrarios que por merecimientos propios. ¡Qué tarde!

Domingo, 8 de noviembre. Sólomente anunciaremos el resultado: 0-2. Toda victoria en campo aje no, de por sí ya es quijotada, y más aún con el horario. Se jugó en Llucmajor a las 9 de la mañana.

Pasando a la confrontación del 1 de noviembre, en la que nos visitaba un Pollença, con una peligrosidad mucho más acusada que todos los mencionados, y lo demostró. Se jugó de poder a poder, mucha incertidumbre en el marcador, salvo los últimos diez minutos, mucha calidad de juego y entrega total de ambos conjuntos.

El Cardassar se encontró igualado y casi superado a mitad del partido. El equipo replegado en su portería trataba de contener la avalancha pollencina. Fue cuando, a contragolpe, Juan Riera, en tarde inspirada, era la cabeza de abanico que martilleaba una y otra vez la portería contraria hasta machacarla. Al final se apuntaba cuatro tantos a su cuenta particular y victoria por 5-3 para el Cardassar.

Se habrán fijado Uds. con los resultados tan sorprendentes habidos durante este mes. Ya van tres semanas que los apostantes no dan una a derechas. De este paso el recaudador se tendrá que proteger con guardaespaldas. ¡Y es que maneja más dinero que un torero!

*****

En el Torneo a la Regularidad seguiremos clasificando hasta el final de la temporada, y se entregará el trofeo o trofeos a los ganadores. Consultando con varios aficionados se repartirán puntos a los jugadores alineados, con un máximo de tres. No se pretende una mayor entrega de los jugadores, porque de sobra lo han demostrado ya, pero sí un motivo más para unir a la afición con los jugadores y terminar con fiesta feliz.

En el mencionado torneo patrocinan: HERMANOS FEBRER
SEGUROS LA EQUITATIVA

y clasifican LOS AFICIONADOS

.../...

.../...

CLASIFICACION DE LA REGULARIDAD EN 1ª REGIONAL

ARTIGUES, Cristóbal	3	Puntos
ARROM, Mateo	6	"
ABRAHAM, Gabriel	9	"
BARCELO, Bartolomé	8	"
GIRART, Mateo	8	"
MOREY, Bartolomé	4	"
MAYOL, Mateo	4	"
MIQUEL, Sebastián	3	"
NADAL, Juan	6	"
NICOLAU, Juan	4	"
RIERA M., Juan	8	"
RIERA R., Juan	4	"
ROIG, Antonio	8	"
SOLER, Jorge	7	"
CALDERON, Angel	2	"

de cinema. per felp blau

Aquest mes hem de xerrar de tres morts, tres personalitats del món del cinema que han desaparegut aquests dies.

El dia 10 de novembre, Abel Gance moria a causa d'un endema pulmonar, als 92 anys. D'aquest gran director en parlarem el mes passat.

També va morir William Holden, un dels actors més antics de Hollywood. Dia 16 de novembre el trobaren mort a la seva casa de Santa Mònica.

William Holden (William Franklin Beedle) havia nascut a Illinois el 17 d'abril de 1918. Estudià Química i el 1937 debutà com actor professional de la ràdio i en el teatre. Un any després actuà com a secundari en un film de E.H. Griffith, i amb aquest mateix director interpretà "Juventud ambiciosa", l'any 1943.

De 1943 a 1945 serveix a les Forces Aèries nordamericanes.

Torna a Hollywood (Paramount i Columbia) i prest s'afiança com a primer actor. Nominat a l'Oscar de 1950 per "El Crepúsculo de los Dioses", va aconseguir l'Estatueta l'any 1953 per "Traidor en el infierno".

De les seves pel·lícules més conegudes cal destacar "cerco de odio", "El crepúsculo de los dioses", de Willy Wilder, "Nacida ayer", "Un hombre acusa", "La torre de los ambiciosos", "Sabrina", "La colina del adios", "Picnic", "misión imposible", "El puente sobre el rio Kwai", "La llave", "El mundo de Suzie Wong",... fins a 70 títols.

El 1974 interpreta "El coloso en llamas". El 1976 "Veintiuna horas en Munich" i "Network, un mundo". Amb aquesta darrera pel·lícula també obté una nominació a l'Oscar, el 1978. "Fedora", "La maldición de Damien" i "Ebano", i el 1980 "El día del fin del mundo" i "S.O.B.", pel·lícula que s'estrena aquests dies.

I també, com sabreu pels diaris, ha mort Natalie Wood, als 43 anys.

Deixant a part les circumstàncies de la seva mort, diré que Natalie Wood (Natasha Gurdin) nasqué a Frisco el 1938. Filla d'un escenògraf rus i de la ballarina Maria Kuleff, de petita ja destacà com a actriu, i el 1943 surt a "Happy land", on feia un paper d'extra.

De la seva filmografia cal recordar pel·lícules tan importants com:

*Rebelde sin causa, de Nicholas Ray (1955)

*Esplendor en la hierba, de Elia Kazan (1961)

*Propiedad condenada, de Sidney Polack (1966)

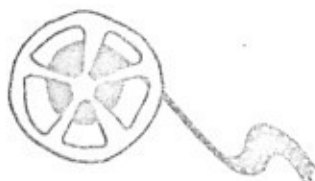
*Bob, Carol, Ted i Alice, de Paul Mazurski (1969)

*Però la pel·lícula més famosa va esser West side Story, dirigida el 1961 per Robert Wise.

Natalie Wood estava casada amb el també actor Robert Wagner.

william holden

crònica informal

Avesat a ser quasi totsol, els quatre espectadors que anàrem al ple de l'11 de novembre semblava que omplíem la Sala, i, com que el nombre de regidors assistents va venir justet justet per arribar al quòrum reglamentari, vaig pensar, encoratjat, que en cas de que ens volguessin ventar, les forces estarien més o manco igualades. Però quan vaig sentir que el secretari llegia que ja tenia la plaça en propietat, el momentani punt de coratge em va pegar per les rajoles, perquè, lògicament, els missatges ajuden a l'amo, i en cas de conflicte és ben segur que se tombaria de cap a ells i a noltros ens tocaria rebre. No us ho pareix? Per mirar de treure'm del cap aquests desconfortadors pensaments, vaig intentar concentrar-me en l'ordre del dia.

Començaren dient que hi havia un municipal carrioner que estava donat de baixa gairebé definitivament; un altre que se cuidava de les obres; un que feia d'ordenança i un darrer que, amb el temps, ocuparia la plaça de cabo, amb la qual cosa resultava que els que quedaven no bastaven ni de molt per fer guardar l'ordre dins el terme municipal. Per mirar de solucionar tan dramàtica situació acordaren crear quatre places més de municipals i quedaren que al proper ple ja durien les bases fetes. El segon punt tractava de la biblioteca. El regidor Girart va proposar que, dels dos encarregats que hi havia, un se cuidés de la biblioteca i l'altre de l'arxiu, i s'anassen canviant de lloc cada mig any a partir del primer de novembre. També va trobar que havien de fer, entre tots dos, devuit hores setmanals i, com que els altres també ho trobaren, amb dos punts varen quedar aprovats, com quasi tot, per unanimitat.

A l'altre punt agafaren el solemne compromís d'encarregar-se del manteniment del talaiot de s'Illot, ja que la secció d'Arqueologia del Ministri de Cultura s'hi havia gastat tres milions i mig de pessetes i no era cosa de que les males herbes s'ho tornassen fer seu.

En el quart punt ratificaren el contracte que l'Ajuntament havia signat amb el Consell sobre la biblioteca, i que deia, entre altres coses que s'hi gastaria un 0'25% del pressupost ordinari, és a dir, unes 90.000 mil pessetes anuals (enquadracions a part). A la vegada, el Consell es comprometia a gastar-se'n hi la meitat. Per acabar, aprovaren definitivament el pressupost d'inversions d'enguany, lo que em fa suposar que, o bé no havien invertir res, o bé ho havien fet sense la corresponent aprovació definitiva.

I com que pareix ésser que no hi havia més punts a tractar, al batle va aixecar la sessió que, poc més o manco, havia durat tant com el temps que heu posat per llegir aquesta plana. Així que això de que és al Ple on es discuteixen les coses i que no es duu res aprovat d'abans és una comèdia com unes cases. No és estrany, per tant, que hi hagués un regidor que s'estimés més seguir jugant a cartes al casino que perdre el temps per la Sala.

Josep Cortès

Francisco Umberí Perelló
CA'N XESC

Reparaciones Eléctricas del Automóvil

c/ Clavel, 20 — Teléf. 56 90 67
SAN LORENZO (MALLORCA)

ELECTRODOMESTICS

I

FONTANERIA

ORDINAS - FEBRER

Major, 22 - T. 569100

la bandera, l'escut....

Aquest temps els jurats de Ciutat continuaven anomenant-se jurats de "Mallorques" o del Regne, l'any 1401 de manament del governador es publicava a les viles una orde "que tot hom solemnitzàs e fes festa de Sancta=Prexedis com lo senyor Rey, per esguard de dita sancta, hagués manat que la dita festa fos colta, manant-ho als jurats de Mallorques". (RP 3.493 = f. 78v)

Ja he dit que el governador en les seves sortides a la part forana anava acompanyat de la bandera reial. Altre tant feia el procurador reial: l'any 1424 Berenguer Riudemenya, draper, era pagat de les feines en "fer un drap vert sobratzembre que féu ab senyal reyal e del mi dit procurador reyal per tant que servís anant fer les vendes dels delmes del senyor Rey (RP 3.516 f. 80)

El 1479 el procurador reial pagava 18 sous i 6 diners a dos homes que havien descarregat del balaner de Joan Gomis 65 costals de sèu "los quals me són stats tremeses ensemps ab una bandera reyal per lo magnífich mossèn Berenguer Mercader batle general del Regne de València". (RP3.620f.77)

El 1410 el procurador reial pagava 5 lliures, 10 sous i 10 diners al procurador fiscal per les feines "anant per la cíquia de Canet ab los mestres fuster e picaperes e altres prohòmens per senyar de senyal reyal los polls e altres arbres plantats en la càquia de Canet e màgens d'aquella = perquè en temps de lluna fossen tallats". (RP 3.504 s.f.)

El 1453, per manament del lloctinent general del Regne, el procurador reial pagava 6 sous al pintor Rafel Nòger "per pintar tres senyals reals = que serviran per posar a casa del dit procurador real en la execució que feya a instància del comissaris del senyor Rey". (RP 3.546 f.83)

El procurador reial, en 1459, donava 6 sous a Pau Tarongí, llibreter, per fer un llibre, en forma menor, titulat "Llibre de obligacions" i fer "senyals reals = en lo dit libre". (Dades f.82)

He vist diversos pagaments del procurador reial referents a la compra de tela vermella i groga per posar al castell de l'Almudaina "on se té Reial Audiència".

Sobre draps reials per la Reial audiència, vegeu aquesta carta del rei Martí germà i successor del rei Joan I, adreçada al Procurador Reial:

"En Martí etc. Al fecl nostre en Matheu de Loscos, procurador reyal = del Regne de Mallorques, salut e gràcia.

A suplicació del noble e amat mossèn Roger de Montcada, governador = del dit Regne, expressament vos dehim e manam que el drap, lo qual fou fet per servir de la audiència de nostre car frere lo senyor rey en Johan, que Déus haja, en temps que ell fou en aqueix Regne, lo qual drap es huy en = vostre poder, donets e liurets al dit governador, tota hora que per ell = vos serà demanat per servir a la sua audiència.

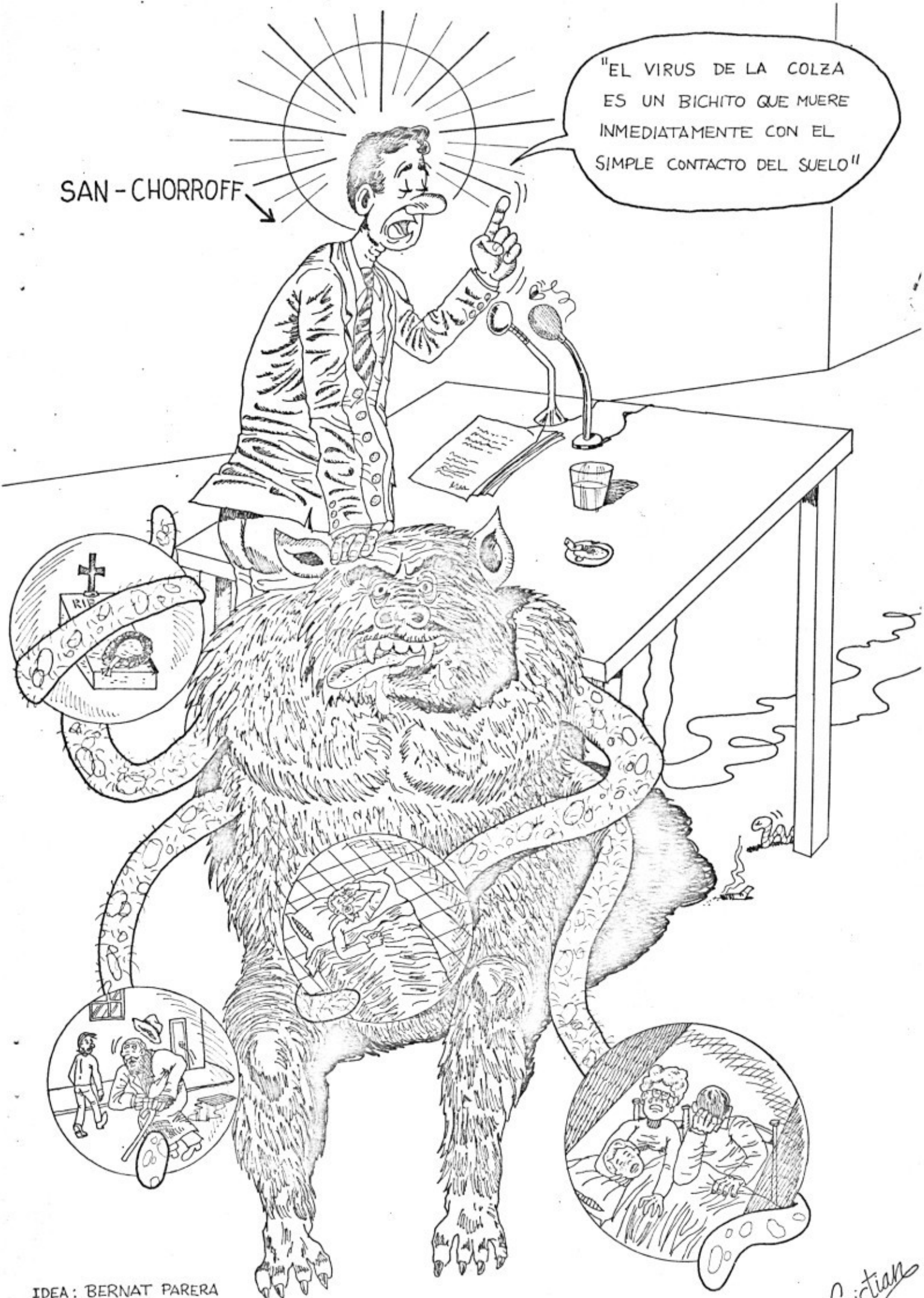
E açò per res no mudets com nós de certa sciència vullam que uxis faça. Dada en València a VI dies de desembre en l'any de la nativitat de nostre /Senyor/ M.CCCC.II". (ACA reg. 2265 b. 191)

El 1447 el pintor Joan Marçol rebia 4 lliures i un sou "per reparar = un drap barrat de barres vermelles e grogues qui està sobre una tomba del rey en Jacme de bona memòria". (RP 3.531 f. 86v)

El 1479 Joan Andrey, prevere i beneficiat de la Seu, rebia 7 sous "despeses en fer girar e envesar lo drap de les armes reials lo qual stà sobre la tomba del alt en Jacme rey d'Aragó de immortal memòria lo qual jau davant lo altar maior de la Seu de Mallorques, com stigués molt tacat e brut de cera e descosit en loltres parts". (RP 3.599 f. 84v)

SAN - CHORROFF

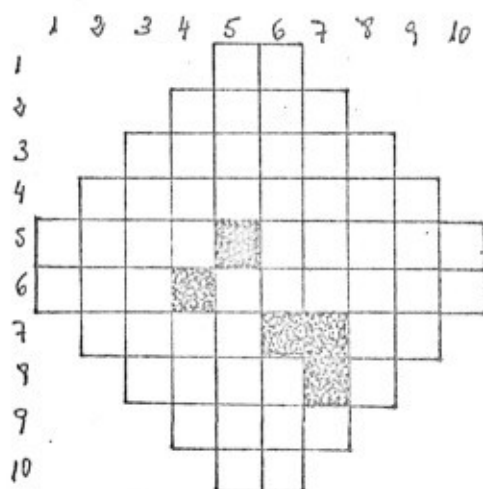
"EL VIRUS DE LA COLZA
ES UN BICHITO QUE MUERE
INMEDIATAMENTE CON EL
SIMPLE CONTACTO DEL SUELO"

IDEA: BERNAT PARERA

Cristian

si lleu... per m.galmés

HORITZONTALS.- 1.-Símbol del Sodi. 2.-Petita porció d'una cosa. 3.-Femella del colom. 4.-Alcaloide molt tòxic, que és el principi actiu del tabac. 5.-Substància viscosa. Fig. Persona que té dites o acudits aguts, graciosos, oportuns. 6.-Violenta irritació contra algú o alguna cosa. Natural de la Vall d'Aren. 7.-Partícules emanades d'un cos que afecten agradablement o desagradablement l'òrgan de l'olfacte. Símbol del coure. 8.-El primer home. En números romans el u. 9.-Representació mental d'una cosa real o imaginària. 10.-Cara del deu marcada amb un punt.

VERTICALS.- 1.-Nom de lletra grega. 2.-Peix teleosti que ateny un metre de llargada.

3.-Crustaci macrur de cos ample i pla i antenes curtes, d'un vermell fosc. 4.-Varietat de cafè provinent de l'Àrabia. Repugnància profunda per alguna cosa. 5.-Fibra sintètica. Instrument agrícola. 6.-Abaixar el cap fins a tocar la barba al pit. Cadascuna de les dotze parts en què es divideix l'any. 7.-Es diu d'una persona que està unida per l'amistat amb algú. Vocal. 8.-Avis mitjançant el qual és posada alguna cosa en coneixement del públic. 9.-Expressió de comiat. 10.-Fig. El qui excel·leix en un esport.

P R A L L I T A B A S N
L S T I J M T I Y B E I
A L O M O E A N V A F M
N A A I S I E N Z B T A
T T A D N D O P I U R I
Q A V A R C A L O T X P
F B S A T I U Q O X O E
A A P E T O T A B A S B
R S E D S O N E T A O R
E L X A N C L E T A S J
R E R O T A L C I P R I
A I R O N A M R J F G L

Els noms de deu classes de calçat.

--oOo--

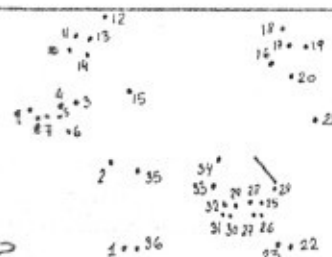
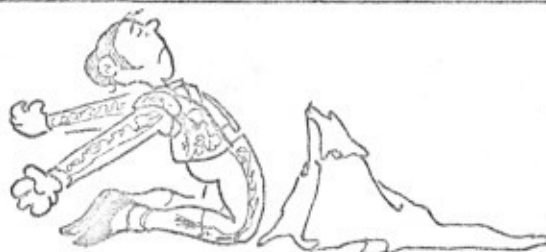
ENDEVINAL·LA

Hi pens i hi torn a pensar
i de pensar -hi em torn loca:
Sa sogra de sa dona d'es meu
germà, a jo quin parentesc
m'hi toca?

FUGA DE VOCALS

.LL. .N P.R..X, . S. CR..
.N Q.. N. H. PL., N. H. P..
R.N .NTR.R D. G.T.R.S

--Si uniu =
els punts
vos apareixerà un
dibuix. --

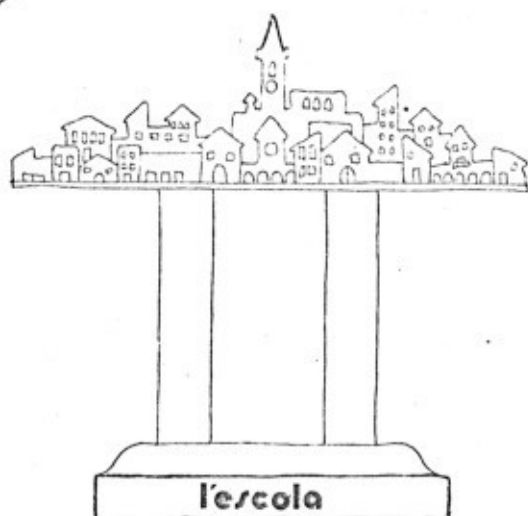
SOLUCIONS

--AL·L·A UN PAREIX, O
SE CREUEN QUE NO
HI PLOU, NO HI PO
REN ESTAR DE COTE
RES--

--MA WARE--

S V A I E T A X N X E
V O E I S
I W A D A V A P A V A I O T A B A S B
C U O L O R O X O O I U O O A F B
S N A R A V A I R A I O A R C A O A V A R C A
D A G U V A P E G A I U O T I
A N A I C I O T I N B E N A
A C O L O C A N A
A C A M I C A A B A
N A N A S A V A I I L L V P

RESUM D'OCTUBRE I NOVENBRE

A principis d'octubre es va fer una reunió a l'Escola entre mestres, membres de l'Associació de Pares i dos regidors de l'Ajuntament. S'havia preparada, en principi, com una presa de contacte entre el Claustre i l'Associació, i la presència dels regidors desvià un poc l'assumpte, ja que ells venien amb unes idees concretes: la inauguració de la Biblioteca municipal! Es parlà de la participació dels nins amb l'esmentada inauguració (amb un concurs de redacció, dibuix,...). Al final es pot dir que la reunió fou prou interessant, i es tornà a parlar de l'asfalt, abeuradors, acondicionament de persianes, etc. Pareixia que l'Ajuntament pensava agafar-s'ho en sèrio.

Es parlà també de l'electricitat. S'havia canviat la instal·lació i el voltatge i s'estava sense llum.

Els primers en reconèixer la necessitat de l'esmentat llum eren els mestres, ja que deien que molts de capvespres, a les quatre ja feia molt mal fer feina. Per a la llimpiesa passava el mateix cas i el llum era imprescindible.

Tenim el pati de l'Escola tancat, falta unabarrera a la part de Tramuntana, però sabem que està comanada i esperam que es posi prest. El tancat està bastant bé. És un problema de tots els pares, professors i alumnes el procurar conservar-lo, igualment que els altres serveis, com són els higièncs i demés.

Dimecres, dia 28, a la Rectoria hi va haver una altra reunió. Era per als pares d'alumnes de segona etapa. Estava promoguda pels professors i els motius eren:

Conscienciar els pares de la necessitat de que els nins, a ca seva, fessin la feina que els professors els manaven, i recalcar en la importància que té que els pares col·laborin amb l'educació dels fills. Es parlà també dels esports que durant aquest curs es pensen fer a l'escola, com són: balonmà, basquetbol i altres. L'assistència, com sempre, no fou tan nombrosa com és de desitjar.

El dia 5 de novembre es va fer la reunió mensual de l'Associació. Els assumptes principals que es tractaren foren: premis o obsequis a donar als nins guanyadors del concurs de redacció que s'havia de fer per a la inauguració de la biblioteca municipal; compra de material esportiu per poder dur a terme els esports programats per aquest curs. S'acordà comprar una remesa de pilotes adequades als esports que es practicaran. Degut a que l'Associació disposa de pocs dobbers, s'acordà recórrer a les entitats bancàries demanant la seva col·laboració, la resposta de les quals fou positiva.

El dia 19, a l'Escola, es reuní la Junta Econòmica i es va donar un repàs a lo que havia quedat del curs passat. Es va acordar fer un pressupost per al curs actual, i també es parlà del destí que es dona als diners que rep l'Escola com a comissió damunt els llibres de text, que és un 10% del valor dels llibres. Es gasta en benefici de l'Escola. L'any passat, per exemple, s'invertí en la compra d'un microscopi.

El dia 26 es reuní el Consell de Direcció, i hi assistiren mestres, una representació dels alumnes i una altra dels pares. Pareix que les perspectives són bones i hi ha ganes de fer feina per part de tots. Es parlà del calendari de festes del 82 i la Delegació autoritzà que es triassen dues festes locals (triaren Sant Antoni i el Dijous Jarder).

A pesar de les gestions que s'han fetes referents al llum, el dia 1er de desembre encara s'estava a les fosques.

Com a nota positiva es pot dir que funcionen els dos abeuradors nous i que s'han instal·lat dues papereres a les entrades de les aules. Sabem que encara falta bastant, però s'ha de reconèixer que l'Escola de Sant Llorenç a poc a poc va deixant d'assemblar-se a una escola del Centre d'Àfrica, per passar a agafar forma d'una escola europea.

Fe, coratge i no ens aturem de demanar coses, sia on sia i al qui sia. Ho feim en bé de tots.

Grup de Pares

ES RACÓ DE SA PADRINA

Quan més vell tornau, mun pare,
més pena haureu de passar;
perquè qui us ha d'ajudar
vos carrega sa somada.

De feina no en fugigues mai,
volar-ne fer cada dia;
si vols tenir alegria
abraça, abraça el treball.

Es sebre no ocupa lloc
i es no sebre embarassa;
tan se perd per sebre massa
com per sebre massa poc.

.../...

.../...

No mos ne temerem i serem damunt Nadal. Per això posam dues receptes per fer torró copiades d'un Almanac que es publicava fa uns anys.

TORRÓ DE COCA.- A més de ser estradicional mallorquí, no en solen vendre a ses botigues, que se limiten a facilitar ses neules. El podeu fer segons aquesta recepta:

*Un quilo de bessons d'ametla escaldats, pelats i molts.

*Un quilo de sucre

*Mig quilo de moneis (pesats de cruu en cruu)

Es moneis s'han de bollir amb sa pell; després se pelen i s'escalfen.

Clarificau es sucre amb un poc d'aigo fins que farà fil i posau-hi canyella i llimona raiada segons es gust. Fet això se mescla amb s'ametla i es moneis. Amb sa pasta resultant, feis unes coques planenques i posau-hi una neula damunt i una davall a cada una.

TORRÓ DE VERMEI D'OU.- Una lliura de bessó d'ametla escaldat, pelat i molt.

*Una lliura de sucre.

*Quatre vermeis d'ou.

Amb devers mig tassó d'aigo clarificau es sucre fins que farà fil, hi afegiu canyella i cloveia de llimona segons es gust, i ho llevau d'es foc. Després hi posau s'ametla i es vermeis d'ou i ho remenau perquè se mesclin bé tots ets ingredients. Acte seguit ho tornau posar en es foc i ho deixau coure fins que estarà bé d'espès, de manera que se'n puguin fer taiades. Llavors ja ho podeu llevar i compondre dins barquetes o caps de paper.

Nota important.- Convé que enguany aprofiteu per fer molt de torró, tanmateix es bessó no duu preu. Bon profit.

Joan Rosselló

BATEC

OCTUBRE.-

5-9.- Sa nostra parròquia, amb ses altres de sa comarca, organitzen un curset prematrimonial.

11.- A sa missa de les 11.30, hi ha hagut primeres comunions.

12.- Es grup Card en Festa ha tornat de sa passejada a Menorca.

19.- A Cala Millor s'ha inaugurat s'Escola (quatre aules).

NOVEMBRE.-

1.- Es capvespre s'ha dit missa en es Cementiri.

5.- A sa rectoria hi ha haugut una reunió llarga i concorreguda (convocada per s'Ajuntament) sobre ses Normes Subsidiàries i pla d'urbanització. No ha estat sa primera vegada que se n'ha parlat, ni segurament serà sa darrera.

6.- Inauguració de sa biblioteca municipal mn. Salvador Galmés.

9-13.- Curset prematrimonial juntament amb ses altres parròquies de s'Arxiprestat.

10.- S'ha començat es Catecisme Parroquial.

14.- Han començat ses Diades Culturals organitzades per sa Caixa de Pensions. Hi ha hagut, a sa Biblioteca, una sessió de tres hores sobre ceràmica. Hi havia una part teòrica i una part pràctica. Han dirigit sa sessió dues professores d'es taller de ceràmica Sa Terra.

16.- Seguint ses Diades Culturals de sa Caixa, anit, a sa Biblioteca Municipal, hi ha hagut una conferència a càrrec de Genoveva Marí sobre "Problemes de conducta més freqüents en el nin".

23.- En es Cine Rigal, espectacle infantil. Actua es grup de teatre Cucorba i paga sa Caixa. Representen N'Espardenyeta i el Rei.

24.- Segueix lo de sa Caixa. A sa Biblioteca Municipal hi ha una conferència a càrrec de Cosme Fiol sobre "Sexualitat infantil".

26.- Conferència a sa rectoria. El P. Gori Mateu parla als pares i mares dels primers cursos de catecisme sobre educació en general.

27.- Ses Diades Culturals de sa Caixa ofereixen un concert a càrrec del "Quartet de corda Bentley", compost per Serafí Nebot i Francesc Sard al-violí, Ferran Villar a la viola i Harry Bentley al cel.lo.

darrera plana

FLOR DE CARD, Bolletí-revista del Card, centre Cultural de Sant Llorenç des Cardassar, carrer de Sant Llorenç, 36.

Novembre de 1981. Número 64.

Dipòsit legal 765-73.

Director: Bartomeu Domenge i Amer.

Cap de redacció: Josep Cortès i Servera.

TAULA.- Portada: S'Ajuntament, de Felip Blau # 2: El càstig, de Xavier Bornàs # 6: Els quatre clotets, de Guillem Pont # 8: En Mateu Moll, regidor de Cultura, de Josep Cortès #10: Paràbola escatològica des de la marginació, de Jaume Santandreu # 11: Espipellades, de Josep Cortès # 12: La biblioteca vista por los niños, de Joan Ramis, Francisca Pascual, Caterina Caldentey i Caterina Santandreu # 13: La inauguració, de Pere Josep Llull # 14: Costums, de Francesc Clapés # 14: Objectors # 15: C. D. Cardassar, de Llorenç Febrer, Josep Ferragut i Miquel Sureda #16: De cinema, per Felip Blau # 17: Crònica informal, de Josep Cortès # 18: La bandera, l'escut..., de Ramon Rosselló # 19: Si lleu..., de Maria Galmés # 20: L'Escola, d'un grup de pares # 20: Es racó de sa padrina, de Joan Rosselló # 21: Batec, de Guillem Quina i Joan Rosselló.

COL.LABOREN.- A la mecanografia, Maria Galmés i Pere Josep Llull; a la confecció, Elisabet Nicolau; a la tresoreria i difusió, Guillem Quina.